

LETNO POROČILO O:

OSNOVNI ODBIRI IN

MENJAVI ČEBELJIH MATIC

ZA PROGRAMSKO LETO 2026,

v skladu z Uredbo o izvajanju intervencij v sektorju čebelarskih
proizvodov iz strateškega načrta skupne
kmetijske politike 2023–2027
(Uradni list RS, 17/23)

Lukovica, julij 2026

Naslov: Osnovna obira in menjava čebeljih matic.

Naročnik: REPUBLIKA SLOVENIJA,
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO GOZDARSTVO IN
PREHRANO,
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

Izvajalec plačila: REPUBLIKA SLOVENIJA,
MKGP, AGENCIJA RS ZA KMETIJSKE TRGE IN RAZVOJ
PODEŽELJA,
Dunajska cesta 160
1000 Ljubljana

Izvajalec: Čebelarstva zveza Slovenije
Brdo pri Lukovici 8
1225 Lukovica

Oznaka pogodbe: POGODBA št. C2330-26-111004

Vodja projekta: dr. Peter Kozmus
Skrbnik pogodbe: dr. Peter Kozmus

Sodelavci (ČZS): Aleš Bozovičar (ČZS)
Tomaž Samec (ČZS)
Blaž Sojer (ČZS)

Avtor poročila: dr. Peter Kozmus (ČZS)

Rezultati so nastali v okviru Uredbe o izvajanju intervencij v sektorju čebelarstvih proizvodov iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027, ki je bil financiran iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije.

Vodja projekta: dr. Peter Kozmus (ČZS)

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	4
2	UVOD.....	5
2.1	CILJ RAZISKAVE	5
3	MATERIAL IN METODE	6
3.1	Načrtovanje ukrepa	7
3.2	Zbiranje interesa vzrejevalcev za odkup matic	8
3.3	Informiranje terenskih svetovalcev in čebelarjev o ukrepu	8
3.4	Dogovarjanje z vzrejevalci glede števila oddanih matic v ukrep ter naročilo le-teh	8
3.5	Pregledovanje stanja čebel pri posameznih čebelarjih in dogovarjanje za sodelovanje v ukrepu menjava	9
3.6	Sprejemanje potreb po menjavah matic s strani terenskih svetovalcev	9
3.7	Naročanje usklajenega števila matic pri vzrejevalcih	10
3.8	Usklajevanje potreb čebeljih matic z razpoložljivimi maticami v okviru ukrepa... ..	10
3.9	Informiranje terenskih svetovalcev o številu dodeljenih matic posameznemu čebelarju	10
3.10	Informiranje vzrejevalcev o naslovih terenskih svetovalcev za razpošiljanje matic in razpošiljanje matic	11
3.11	Razdeljevanje matic določenim čebelarjem.....	12
3.12	Prejemanje obrazcev o izvedeni menjavi pri čebelarjih s strani terenskih svetovalcev JSSČ	12
4	REZULTATI - DOSEŽENI CILJI UKREPA.....	13
4.1	Izvedba menjava matic.....	13
4.2	Izvedba nadzora nad menjavo čebeljih matic	14
5	RAZPRAVA, ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA.....	15
6	Priloge	16

1 POVZETEK

Čebelarstva zveza Slovenije je v letu 2026 izvedla nalogo *Osnovno obiro in menjavo čebeljih matic*. Naloga je bila izvedena v okviru strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (Uradni list RS, 17/23) za leto 2026, na podlagi pogodbe št.: C2330-26-111004 z dne 10. 4. 2026 med MKGP in ČZS.

Nalogo smo izvedli v sodelovanju s terenskimi svetovalci JSSČ, ki so med čebelarji pregledovali stanje čistosti kranjske čebele. Svetovalci so v primeru, da so v določenih panjih pri čebelarjih ugotovili več kot 2 odstotka čebel križancev, čebel z rumenimi obročki na zadku, čebelarjem svetovali zamenjavo matic v okviru ukrepa. Na drugi strani smo sodelovali z vzrejevalci čebeljih matic, ki so v preteklem letu opravili direktno testiranje matic in so nam za namen izvedbe ukrepa ponudili v odkup 200 oz. 150 gospodarskih matic.

V mesecu juniju in juliju smo izvedli zamenjavo matic pri 471 čebelarjih, pri katerih so terenski svetovalci ugotovili več kot 2 % čebel križancev in ki so ob tem izrazili pripravljenost za sodelovanje v ukrepu. Skupno smo zamenjali načrtovanih 1300 matic po vsej Sloveniji, kar je bil tudi cilj ukrepa. Ob menjavi so terenski svetovalci čebelarje informirali o pomenu ohranjanja kranjske čebele in o morfoloških znakih, po katerih se kranjska čebela razlikuje od italijanske in buckfast čebele. V okviru nadzora čebelarjev smo ugotovili, da so čebelarji s prejetimi maticami večinoma zadovoljni in da zamenjane matice v družinah večinoma že lepo zalegajo.

2 UVOD

V Sloveniji je kranjska čebela (*Apis mellifera carnica*) zaščiten in avtohtona čebelja podvrsta. V številnih deželah so avtohtone čebele zaradi vnašanja novih pasem oz. podvrst z leti izginile, v Sloveniji pa se je čista avtohtona čebela ohranila vse do dandanes. Čebelarji jo zaradi svetlo sivih dlačic na obročkih zadka imenujejo kranjska sivka. Slovi po svoji krotkosti, delavnosti in odlični orientaciji.

Pomembnosti naše avtohtone čebele se zaveda tudi država, zato se je z izjavo št. 42 v pristopni pogodbi k Evropski uniji zavezala, da bo še naprej izvajala vse ustrezne ukrepe, potrebne za ohranitev avtohtone kranjske čebele na ozemlju Republike Slovenije. Podlaga za ukrepe je 68. člen Zakona o živinoreji (ZŽiv) (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02-ZUreP-1 (8/03 popr.), 110/02-ZGO-1, 45/04-ZdZPKG), ki v osmi alineji drugega odstavka opredeljuje kranjsko čebelo kot avtohtono pasmo, 70. člen tega zakona pa določa posebno varstvo avtohtone pasme čebel.

V preteklih letih je bilo ugotovljeno, da je zaradi različnih vzrokov v populaciji kranjske čebele v Sloveniji prisotno vse več čebel križancev, ki dolgoročno predstavljajo grožnjo za obstoj kranjske čebele v Sloveniji. Na eni strani se srečujemo, na zahodnem delu države ob meji z Italijo, s povečanim odstotkom čebel križancev zaradi bližine italijanske čebele (*Apis mellifera ligustica*), na drugi strani pa se na posameznih delih države srečujemo s povečanim odstotkom čebel križancev, zaradi drugih vplivov. Na širjenje križancev po državi ima negativni vpliv vsakoletni promet s čebelami, zato problematika ni omejena le na zahodni del države in Koroško, kjer smo v preteklih letih zasledili veliko število križancev z Buckfaško linijo čebel, s katero čebelarji nekateri večji čebelarji v Avstriji. V okviru ukrepa smo čebelarje informirali o nujnosti izvajanja ukrepa osnovne odbire v primeru, da v svojih družinah ugotovijo prekomeren odstotek čebel križancev.

2.1 CILJ RAZISKAVE

Cilj podintervencije osnovna odbira in menjava matic je izboljšanje rastnih lastnosti kranjske čebele in omejitev širjenja drugih podvrst čebel na območju Republike Slovenije. Dolgoročen cilj bo dosežen, če bomo čebelarjem uspeli predstaviti prednosti kranjske čebele in če jih bomo poleg tega tudi usposobili prepoznavati čebele križance. V okviru ukrepa smo si zadali dva cilja:

- Menjavo matic opraviti pri več kot 300 čebelarjih v letu 2026
- Zamenjati matice v najmanj 1200 čebeljih družinah v letu 2026

3 MATERIAL IN METODE

Ukrep smo izvedli v sodelovanju s terenskimi svetovalci, ki so med čebelarji pregledovali stanje čistosti kranjske čebele. V primeru, da so v določenih panjih ugotovili več kot 2 odstotka križancev, čebel z rumenimi obročki na zadku, so čebelarjem križance pokazali in jim svetovali zamenjavo matic v okviru ukrepa. Ob tem smo sodelovali še z vzrejevalci čebeljih matic, ki so nam za namen izvedbe ukrepa ponudili določeno število matic v odkup.

V mesecu juniju in julihu smo izvedli zamenjavo matic, pri čebelarjih, ki so izrazili pripravljenost za sodelovanje v ukrepu. Ob tem so jim terenski svetovalci tudi poučili o morfoloških znakih značilnih za kranjsko čebelo, ter o pomembnosti ohranjanja kranjske sivke v Sloveniji.

Izvedbo ukrepa v letu 2026 smo razdelili na več nalog, ki jih je bilo potrebno izvesti v pravilnem zaporedju in v točno določenem časovnem obdobju. Ker je vzrejna sezona za vzrejo čebeljih matic kratka ter tudi obdobje, ko je primerno opraviti menjavo matic in ostala čebelarska opravila, smo ključne naloge načrtovali že v mesecu maju in juniju. Zaradi boljše preglednosti so naloge zapisane v preglednici (Preglednica 1) ter podrobneje opisane v nadaljevanju.

Preglednica 1: Seznam nalog, ki so bile izvedene v okviru ukrepa menjave v letu 2026

Vrstni red nalog	Naloga
1.	Načrtovanje ukrepa
2.	Zbiranje interesa pri vzrejevalcih za odkup večjega števila matic.
3.	Informiranje terenskih svetovalcev in čebelarjev o ukrepu.
4.	Dogovarjanje z vzrejevalci glede števila oddanih matic v ukrep.
5.	Naročilo matic pri vzrejevalcih matic.
6.	Pregledovanje stanja čebel pri posameznih čebelarjih in dogovarjanje za sodelovanje v ukrepu.
7.	Sprejemanje potreb po menjavah matic s strani terenskih svetovalcev JSSČ.
8.	Naročanje usklajenega števila matic pri vzrejevalcih matic.
9.	Usklajevanje potreb čebeljih matic z razpoložljivimi maticami v okviru ukrepa.
10.	Informiranje terenskih svetovalcev o številu dodeljenih matic posameznemu čebelarju.
11.	Informiranje vzrejevalcev o naslovih terenskih svetovalcev kamor so poslali matice in številu le-teh.
12.	Razpošiljanje matic s strani vzrejevalcev terenskim svetovalcem.
13.	Razdeljevanje matic čebelarjem, ki so izpolnjevali pogoje za sodelovanje v ukrepu.
14.	Prejemanje obrazcev o izvedeni menjavi pri čebelarjih s strani terenskih svetovalcev JSSČ. Izvedba nadzora nad menjavo čebeljih matic.

3.1 Načrtovanje ukrepa

Vsebinsko podobno nalogo Čebelarstva Slovenije izvaja že od leta 2014 dalje. Čebelarji, ki so prejeli matice v prvih letih izvajanja ukrepa so v nekaterih primerih poročali, da so bile dobljene matice v slabšem stanju, kot če jih sami naročijo pri vzrejevalcih in prejmejo po pošti. S tem v zvezi smo v zadnjem obdobju vzpostavili drugačen način razdeljevanja matic, da je pot od vzrejevalca do čebelarja čim krajši. Postavili smo okvir ukrepa znotraj katerega smo ukrep v nadaljevanju tudi izvedli.

3.2 Zbiranje interesa vzrejevalcev za odkup matic

Vzrejevalci čebeljih matic načrtujejo okviren obseg vzreje matic v posamezni sezoni že v zimskem in zgodnje spomladanskem času. S tem v zvezi smo jih že v predhodnjih mesecih obveščali o predvidenem ukrepu in o številu potrebnih matic, ki bi jih v okviru ukrepa želeli odkupiti. Pri tem smo upoštevali tudi pogoj, ki je bil postavljen že v prejšnjih letih, da bodo v ukrepu lahko sodelovali le vzrejevalci, ki so v preteklem letu uspešno opravili direktno testiranje.

3.3 Informiranje terenskih svetovalcev in čebelarjev o ukrepu

V skladu s pripravo ukrepa smo terenske svetovalce in čebelarje informirali o vsebini in izvedbi ukrepa. Terenskim svetovalcem smo predstavili kako bo ukrep potekal in kakšna je njihova vloga pri tem. Obveščanje terenskih svetovalcev je potekalo preko elektronske pošte, dodatne informacije pa smo jim nudili preko telefonskih pogovorov.

3.4 Dogovarjanje z vzrejevalci glede števila oddanih matic v ukrep ter naročilo le-teh

K sodelovanju v ukrepu menjave čebeljih matic smo povabili vzrejevalce, ki so lahko v kratkem obdobju ponudili v odkup število čebeljih matic. Seznam vzrejevalcev, ki so sodelovali v programu ter število matic, ki smo jih odkupili od njih je prikazano v naslednji preglednici (Preglednica 2).

Preglednica 2: Seznam vzrejevalcev, ki so sodelovali v ukrepu ter število oddanih matic v ukrep v letu 2026.

IME	PRIIMEK	Število matic
Jože	Andrejč	200
Robert	Bali	200
Janko	Bukovšek	200
Venčeslav	Lešek	200
Mitja	Nakrst	200
Matija	Koštomaj	150
Miha	Novak	150

3.5 Pregledovanje stanja čebel pri posameznih čebelarjih in dogovarjanje za sodelovanje v ukrepu menjave

Terenski svetovalci JSSČ so na podlagi pridobljenega znanja pregledovali stanje »čistosti« kranjske čebele pri posameznih čebelarjih, ki so izkazali interes za pregled. S tem v zvezi je bilo v reviji Slovenski čebelar obvestilo o pregledovanju čebeljih družin in povabilo čebelarjem k sodelovanju v ukrepu. Terenski svetovalci so ob obisku čebelarjev le tem pokazali rumene čebele in jih poučili o morfoloških znakih značilnih za kranjsko čebelo. Ob tem so jim tudi razložili nujnost ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji.

3.6 Sprejemanje potreb po menjavah matic s strani terenskih svetovalcev

Terenski svetovalci so obiskovali čebelarje, ki so izrazili dvom o čistosti čebel v njihovem čebelarstvu. Terenski svetovalci so jih obiskali in v primeru, da so v določenih družinah ugotovili več kot 2 odstotka čebel z rumenimi obročki predlagali zamenjavo matic v okviru ukrepa. V primeru, da se je čebelar s predlogom strinjal je terenski svetovalec na zbirni seznam vpisal potrebne podatke o čebelarstvu. Ob tem so terenski svetovalci čebelarje tudi poučili o lastnostih, ki kranjsko čebelo ločijo od drugih ras in o pomenu zamenjave matic. Do 10. junija 2026 so terenski svetovalci zbrane podatke posredovali na ČZS, da smo ugotovili kolikšne so skupne potrebe čebelarjev za menjavo matic. Pri tem smo ugotovili, da so terenski svetovalci skupno zbrali povpraševanje po menjavi za 2006 čebeljih matic pri

504 čebelarjih. Vsi čebelarji niso izpolnjevali kriterijev o urejenosti evidenc, zato jih v ukrep nismo vključili.

3.7 Naročanje usklajenega števila matic pri vzrejevalcih

Vzrejevalce smo predhodno povprašali o pripravljenosti sodelovanja v ukrepu in o možnosti oddaje v odkup večjega števila matic na določen datum. Na podlagi dobljenih odgovorov in uskladitve ponudb s ciljem, da zamenjamo 1300 matic smo določili datum za menjavo in vzrejevalcem poslali naročila na podlagi katerega so lahko planirali vzrejo in nadaljnjo prodajo čebeljih matic. Pri tem smo upoštevali njihov večinski predlog, da matice na pošto oddajo po prazniku 25. junija, to je ponedeljek, 29. 6. 2026, ker imajo tako večinoma organiziran proces dela in da matice en dan ne bodo stale nekje na Pošti Slovenije. Nekateri terenski svetovalci so se o prejemu matic z vzrejevalci dogovorili direktno z vzrejevalcem, da so matice lahko razdelili pred dopustom oz. kasneje, glede na razpoložljiv čas.

3.8 Usklajevanje potreb čebeljih matic z razpoložljivimi maticami v okviru ukrepa

Od terenskih svetovalcev smo sprejeli izpolnjene zbirne obrazce z informacijami o številu čebelarjev in številu matic, ki so jih za menjavo predlagali terenski svetovalci. Interes za vključitev v ukrep je izkazalo 504 čebelarjev, pri katerih bi bilo potrebno zamenjati 2006 matic. Na podlagi pregleda izpolnjevanje pogojev čebelarjev, zastavljenega cilja in finančnih virov, smo se odločili za zamenjavo 1300 matic pri 471 čebelarjih, ki so izpolnjevali zahtevane kriterije. Število predlaganih matic za menjavo smo zmanjšali, da smo uskladili število naročenih matic. Pri tem smo upoštevali, da je na območju Primorske in tudi Koroške problematika čebel z rumenimi obročki na zadku bolj izražen, zato smo tem čebelarjem dodelili nekoliko več čebel. Pri tem smo upoštevali tudi lokacijo vzrejevalcev od katerih so posamezni čebelarji prejeli matice, da so bile razdalje med njimi čim krajše, da smo s tem zagotovili menjavo matic s predvidenim istim krajevnim različkom čebel. Po koncu usklajevanja smo imeli podatke kateri čebelarji dobijo kolikšno število matic ter od katerega vzrejevalca.

3.9 Informiranje terenskih svetovalcev o številu dodeljenih matic posameznemu čebelarju

Po uskladitvi povpraševanja po maticah s številom odkupljenih matic, smo vsakemu terenskemu svetovalcu poslali pošto v kateri smo jim posredovali informacije kdaj bodo prejeli matice od vzrejevalca. Poleg tega smo jim ob tem poslali tudi zbirne obrazce na katerih smo zapisali kateri čebelarji so upravičeni do prejema čebeljih matic in do kolikšnega števila le-teh. Poslali smo jim tudi navodila za menjavo matic ter evidenčni list za

evidentiranje kateremu čebelarju so oddali katero izmed čebeljih matic. Seznam terenskih svetovalcev, ki so sodelovali v programu je razvidno iz naslednje preglednice (Preglednica 3).

Preglednica 3: Seznam terenskih svetovalcev, ki so prevzeli matice v programu Osnovne odbire in menjave čebeljih matic.

Zap. št.	Priimek	Ime	Naslov	Št.pošte	Pošta
1	Babnik	Peter	Bezenškovo Bukovje 11/c	3213	Frankolovo
2	Babič	Klavdijo	Gračišče 34a	6272	Gračišče
3	Sobočan	Blaž	Mala Polana 61	9225	Velika Polana
4	Sajtl	Vinko	Gor. Gradišče 5	8310	Šentjernej
5	Borštnik	Branko	Prilesje 3a	1315	Velike Lašče
6	Marinko	Roman	Podpeška cesta 173	1351	Brezovica
7	Pintar	Tomaž	Gorenja vas - Rateče 54	4220	Škofja Loka
8	Anzeljc	Rajko	Nova vas 88	1385	Nova vas
9	Kitak	Stanislav	Prvenci 19	2281	Markovci
10	Jernej	Andrej	Pod Vrbco 6	3230	Šentjur
11	Praper	Pavel	Stržovo 35	2392	Mežica
12	Adrijan	Seljak	Seniški breg 1/a	5213	Kanal
13	Tratnjek	Franc	Ižakovci 43a	9231	Beltinci
14	Goričan	Janko	Sv. Danijel 34a	2371	Trbonje
15	Čuš	Martin	Rimska pl.23	2250	Ptuj
16	Markič	Janez	Turistična ulica 8	4202	Naklo
17	Milinkovič	Dušan	Sela pri Otovcu 25	8340	Črnomelj
18	Podrižnik	Franc	Kokarje 30	3331	Nazarje

3.10 Informiranje vzrejevalcev o naslovih terenskih svetovalcev za razpošiljanje matic in razpošiljanje matic

Vzrejevalci čebeljih matic so na podlagi prejete informacije vzrejene matice razposlali terenskim svetovalcem. Ob tem so imeli tudi njihove kontaktne podatke, da so se lahko dogovorili za predajo matic tudi na kakšen drug način. V nekaterih primerih so se dogovorili, da jim bodo matice poslali v kasnejšem datumu, ker so terenski svetovalci v tem terminu imeli še nekatere druge zadolžitve.

3.11 Razdeljevanje matic določenim čebelarjem

Terenski svetovalci so matice s strani vzrejevalcev prejeli med 23. in 31. junijem 2026. S strani ČZS so že pred tem prejeli informacijo katerim čebelarjem morajo prejete matice dostaviti. Na podlagi vseh informacij so terenski svetovalci matice razdeljevali med 24. junijem in 5. julijem 2026. Pri tem so čebelarjem, ki niso vešči menjave pri opraviu tudi pomagali. Vsem čebelarjem so od predaji matic posredovali tudi navodila za zamenjavo matic (Priloga 3). Ob prevzemu matic so se čebelarji podpisali na zbirni seznam in s tem potrdili prejem matic. Terenski svetovalci so poleg tega tudi zapisali datum zamenjave matic.

3.12 Prejemanje obrazcev o izvedeni menjavi pri čebelarjih s strani terenskih svetovalcev JSSČ

Po opravljeni menjavi so nam terenski svetovalci posredovali evidenčne liste iz katerih je razvidno katere matice so oddali določenem čebelarju ter datum dostave le teh.

4 REZULTATI - DOSEŽENI CILJI UKREPA

4.1 Izvedba menjave matic

V ukrep menjave smo vključili 471 čebelarjev iz celotne Slovenije. Pri vključitvi čebelarjev smo posebno pozornost namenili čebelarjem s Koroške in Primorske, saj smo na njihovem območju na podlagi pregleda stanja ugotovili povečan odstotek čebel križancev. S Primorske smo dobili manj povpraševanja po maticah kot smo želeli, čeprav smo čebelarje na tem območju še posebej motivirali za vstop v ukrep.

Skupno smo v okviru ukrepa zamenjali 1300 matic. Pri tem smo sledili cilju, da v ukrep vključimo čim več čebelarjev in tako je bilo v letošnjem letu v ukrep vključenih **471** čebelarjev. V ukrep so bili vključeni vsi čebelarji, ki so preko terenskih svetovalcev izrazili interes za menjavo in so izpolnjevali zahtevane pogoje. S tem smo izpolnili oba zastavljena cilja. Število vključenih čebelarjev in število dodeljenih matic po posameznem terenskem vzrejevalcu je razvidno iz preglednice 4.

Preglednica 4: Seznam terenskih svetovalcev, ki so prevzeli matice v okviru naloge osnovna odbira in menjava čebeljih matic in kolikšnemu številu čebelarjem so jih razdelili.

Zap. št.	Priimek	Ime	Naslov	Št.pošte	Pošta	Št. čebelarjev	dodeljeno
1	Babnik	Peter	Bezenškovo Bukovje 11/c	3213	Frankolovo	92	221
2	Babič	Klavdijo	Gračišče 34a	6272	Gračišče	13	74
3	Sobočan	Blaž	Mala Polana 61	9225	Velika Polana	28	70
4	Sajtl	Vinko	Gor. Gradišče 5	8310	Šentjernej	49	124
5	Borštnik	Branko	Prilesje 3a	1315	Velike Lašče	27	75
6	Marinko	Roman	Podpeška cesta 173	1351	Brezovica	16	64
7	Pintar	Tomaž	Gorenja vas - Rateče 54	4220	Škofja Loka	12	33
8	Anzeljc	Rajko	Nova vas 88	1385	Nova vas	20	59
9	Kitak	Stanislav	Prvenci 19	2281	Markovci	24	53
10	Jernej	Andrej	Pod Vrbcu 6	3230	Šentjur	13	38
11	Praper	Pavel	Stržovo 35	2392	Mežica	41	74
12	Adrijan	Seljak	Seniški breg 1/a	5213	Kanal	32	127
13	Tratnjek	Franc	Ižakovci 43a	9231	Beltinci	35	105
14	Goričan	Janko	Sv. Danijel 34a	2371	Trbonje	22	52
15	Čuš	Martin	Rimska pl.23	2250	Ptuj	19	59
16	Markič	Janez	Turistična ulica 8	4202	Naklo	21	58
17	Milinkovič	Dušan	Sela pri Otovcu 25	8340	Črnomelj	5	10
18	Podrižnik	Franc	Kokarje 30	3331	Nazarje	2	4

471 1300

V okviru ukrepa smo preko terenskih svetovalcev ozaveščali čebelarje o morfoloških znakih, značilnih za kranjsko čebelo, ter o pomenu ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji, kar je pomemben cilj naloge.

4.2 Izvedba nadzora nad menjavo čebeljih matic

Po opravljeni menjavi smo opravili še obiske čebelarjev, ki so prejeli matice za menjavo. Ugotavljali smo sprejem matic in zadovoljstvo čebelarjev s prejetimi maticami. Preglede smo opravili pri 25 čebelarjih. Na podlagi opravljenih pregledov ugotavljamo, da so čebelarji v glavnem z menjavo zadovoljni in da nove matice v večini primerov primerno izlegajo jajčeca v družinah.

5 RAZPRAVA, ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

V letu 2026 smo ukrep izpeljali po zastavljenih ciljih. V ukrep smo vključili 471 čebelarjev, pri katerih smo zamenjali 1300 matic. Zaradi tega ocenjujemo, da je bil ukrep menjave čebeljih matic v letu 2026 uspešen. Ukrep je bil pri glavnini čebelarjev, ki so sodelovali v programu dobro sprejet. Terenski svetovalci so v okviru ukrepa pri čebelarjih utrdili razločevanje delavk kranjske čebele od križancev, kar bo pripomoglo k njihovem boljšem svetovanju čebelarjem v prihodnje. Predvidevamo, da bodo rezultati menjave ponovno vidni tudi na območju Koroške, saj je bilo na tem območju zamenjanih kar 126 matic. Čebelarje smo v okviru ukrepa informirali o morfoloških znakih, značilnih za kranjsko čebelo in o nujnosti lastne vzreje matic.

Vsa dokazila, ki se nanašajo na izvedbo naloge (zbirni obrazci, seznam čebelarjev prejemnikov matic, zapisniki pregledov...) so arhivirana pri izvajalcu naloge, za njih pa je zadolžen Blaž Sojer.

Pripravil:

dr. Peter Kozmus

Priloge:

Priloga 1: Število odkupljenih matic od vzrejevalcev za namen izvedbe ukrepa.

Priloga 2: Poimenski seznam terenskih svetovalcev, ki so sodelovali v ukrepu in število prevzetih matic.

Priloga 3: Navodila za menjavo matic v čebeljih družinah.

6 PRILOGE

Priloga 1: Število odkupljenih matic od vzrejevalcev za namen izvedbe ukrepa v letu 2026.

Št.	IME	PRIIMEK	Telefon	Število matic
1	Jože	Andrejč	041 351 985	200
2	Robert	Bali	031 734 905	200
3	Janko	Bukovšek	031 852 240	200
4	Venčeslav	Lešek	031 652 829	200
5	Mitja	Nakrst	031 291 603	200
6	Matija	Koštomaj	051 325 369	150
7	Miha	Novak	031 818 297	150

Priloga 2: Poimenski seznam terenskih svetovalcev, ki so sodelovali v ukrepu in število prevzetih matic.

Zap. št.	Priimek	Ime	Naslov	Št.pošte	Pošta	Čebelarji izpol. Pogoje	dodeljeno
1	Babnik	Peter	Bezenškovo Bukovje 11/c	3213	Frankolovo	92	221
2	Babič	Klavdijo	Gračišče 34a	6272	Gračišče	13	74
3	Sobočan	Blaž	Mala Polana 61	9225	Velika Polana	28	70
4	Sajtl	Vinko	Gor. Gradišče 5	8310	Šentjernej	49	124
5	Borštnik	Branko	Prilesje 3a	1315	Velike Lašče	27	75
6	Marinko	Roman	Podpeška cesta 173	1351	Brezovica	16	64
7	Pintar	Tomaž	Gorenja vas - Rateče 54	4220	Škofja Loka	12	33
8	Anzeljc	Rajko	Nova vas 88	1385	Nova vas	20	59
9	Kitak	Stanislav	Prvenci 19	2281	Markovci	24	53
10	Jernej	Andrej	Pod Vrbco 6	3230	Šentjur	13	38
11	Praper	Pavel	Stržovo 35	2392	Mežica	41	74
12	Adrijan	Seljak	Seniški breg 1/a	5213	Kanal	32	127
13	Tratnjek	Franc	Ižakovci 43a	9231	Beltinci	35	105
14	Goričan	Janko	Sv. Danijel 34a	2371	Trbonje	22	52
15	Čuš	Martin	Rimska pl.23	2250	Ptuj	19	59
16	Markič	Janez	Turistična ulica 8	4202	Naklo	21	58
17	Milinkovič	Dušan	Sela pri Otovcu 25	8340	Črnomelj	5	10
18	Podrižnik	Franc	Kokarje 30	3331	Nazarje	2	4

471

1300

Priloga 3: Navodila za menjavo matic v čebeljih družinah

Menjava čebeljih matic v okviru Uredbe o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2026-2027

NAVODILA ZA MENJAVO MATIC V ČEBELJIH DRUŽINAH

Mlado matico dodajamo ob sončnem vremenu, zaželeno je, da je prisotna paša. Ob deževnem vremenu se dodajanja matic rajši ne lotimo, ampak z menjavo kakšen dan počakajmo. V primeru, da v okolici ni paše je priporočljivo, da čebelam že dan pred dodajanjem mlade matice in v naslednjih dneh po dodajanju nudimo sladkorno pogačo.

POSTOPEK MENJAVE:

V ugodnih vremenskih razmerah iz panja odstranimo staro matico, mlado matico pa istočasno ali naslednji dan dodamo v panj v matičnici, v kateri smo jo dobili. Matičnico v panju namestimo tako, da imajo čebele dostop do odprtine skozi katere pridejo v stik z mlado matico. Matičnico položimo med sate s pokrito zalego vendar čebelam še ne omogočimo dostopa do sladkornega testa in matice.

Naslednji dan preverimo razpoloženje v čebelji družini. Če delavke obsedajo matičnico, ob tem pahljajo s krili in jih z lahkoto odstranimo z matičnice so čebele mladi matici naklonjene. V tem primeru čebelam omogočimo dostop do sladkornega testa in matice ter panj zapremo. V primeru, da so čebele še nemirne in jih težje odstranimo z matičnice, čebelam dostopa do sladkornega testa in matice še ne omogočimo, ampak kakšen dan še počakamo. Ko čebelam po dnevu ali dveh dostop do sladkornega testa omogočimo, le te pregrizejo sladkorno testo in matica lahko zapusti matičnico.

NAMIG:

Sprejem matic ne preverjamo naslednji dan ampak čez približno en teden. Zavedati se moramo, da prezgoden pregled družine in vznemirjenje, ki ga ob tem povzročimo v družini lahko povzroči propad mlade matice. Pri pregledu sprejetja matice preverimo le prisotnost mlade zalege na sredinskih satih, matice pa pri pregledu ne iščemo.

Želim vam uspeha pri menjavi matic!

dr. Peter Kozmus l.r.
strokovni vodja rejskega programa
za kranjsko čebelo